

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno
Din 18.—, četrletno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 64.—
Poštno-škovni rač. 10.903.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESECNO PRILOGO „NAS DOM“

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška c. 5.
Telefon 2113

Cene inseratom: cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—
četr strani Din 500.—, 1/2 strani
Din 250.—, 1/4 strani Din 125.—
Mali oglasi vsaka beseda Din 1.20.

Dobro pomnimo!

V Rimu je bilo, ko se je vršila seja italijanske katoliške akcije. Seje se je udeležil kot zastopnik sv. Očeta monsignor Pizzardo, ki je takrat bil državni podtajnik (zastopnik zunanjega ministra) rimskega papeža. Papežev zastopnik je imel ob tej priliki lep govor, v katerem je med drugim rekel naslednje: »Ko je obiskal Primo de Rivera — takrat diktator Španije — Rim, je tudi bil v Rimu nek Španec, ki je kupil tukaj dragocen kelih za milijon lir. Koliko več zaslug bi si bil ta mož pridobil za Cerkev, ako bi bil svoje milijone daroval za kakšen katoliški časopis, ki naj bi branil naše ideje!«

Papežev zastopnik je s temi besedami poudaril resnico, ki se je katoličani dovolj ne zavedajo. Zavedali se je niso katoliški Španci. Koliko je na Španskem životornega katolicizma, verske vne-me, verske zvestobe in požrtvovalnosti za vero! Na nekem nedostaku pa je bolehal ta katolicizem, na nedostaku, ki ga je grajal monsignor Pizzardo v navedenem govoru: ni razumel znamenj časa. Sedanjí čas je doba papirja, doba tiska, doba knjig in časnikov. In tega španski katoličani niso uvideli. Milijone so darovali za cerkve in samostane in za to, da so cerkve bile krasno opremljene ter da se je bogoslužje vršilo z vsem sijajem. Pri tem pa niso pomislili, da tisoči in stotisoči več ne hodijo v cerkev ter si tamkaj ne iščejo smernic za življenje. Svoje življenjske smernice povzemajo iz nekrščanskih časnikov, ki so njihov evangelij. Ako bi bil omenjeni Španec in njegovi somišljeniki darovali svoje milijone za katoliške časnike, bi ne bilo prišlo do zažiganja cerkva in samostanov in do preganjanja duhovnikov in veri vdanih katoličanov.

Resnice, ki jo je poudaril monsignor Pizzardo, se ne zavedajo tudi katoličani po drugih državah. Razmere, ki vladajo po posameznih državah, spričujejo to-le dejstvo: čim večja je moč katoliškega časopisja v kakšnem narodu in kakšni državi, tem večji je tudi vpliv katoličanov v dotični državi. Javno mnenje ima velik vpliv na vlado in upravo države, javno mnenje pa delajo časniki. Kjer imajo katoličani močno, dobro urejeno časopisje, ne morejo nad njimi in njihovo Cerkvijo zavladati svobodomisleci, socialisti in komunisti. Dokaz za to so katoličani v Nemčiji, Belgiji in Holandski. Položaj katoličanov na Francoskem po osvetljuje usodo

tistih, ki ne morejo s katoliškim časopisjem obvladati javno mnenje in zavladati v državi.

Ali se zavedamo od monsignorja Pizzarda poudarjene resnice katoličani v naši državi, zlasti mi Slovenci? Prepuščamo odgovor na to vprašanje ne besedi posameznika, marveč vesti posameznika. Časnik je dandanes stvar, ki se tiče tvoje vesti. Ni ti dovoljeno pajdašiti se s slabimi ljudmi, ker je nevarnost, da te slaba družba pokvari. Ni ti dovoljeno imeti in čitati nekrščanskega časnika, ker je največja nevarnost, da se zastrupi tvoja duša, kar se tiče vere in verskega življenja. Če zahaja nekrščanski časnik v tvojo hišo, boš odgovarjal ne samo za sebe, marveč tudi za svoje otroke in za celo svojo družino. Ker je časnik vestna zadeva, moramo krščanskemu časopisju nakloniti vso mogočo podporo. Če nismo še naročili krščanskega časnika, storimo to takoj! Če je tudi danes velika gospodarska kriza, toliko bomo še že utrpeli, da naročimo naš list in druge krščanske liste. S tem si pridobimo zasluge za Cerkev. S tem pa tudi najbolj koristimo našemu ljudstvu, osobito mladini.

*

Japonski cesar Hirohito, na katerega je izvršil Korejec bombni atentat, ki se pa ni posrečil.

Ali je to dovolj?

»Kmetškemu listu« je prišlo do ušes tarnanje o tem, »da kmetški pridelki nimajo nobene cene, da ni denarja in kredita, da je obleka predraga in orodje predrago itd.« Spričo tega tarnanja »Kmetški list« v svoji prvi številki letošnjega leta — dne 6. januarja — izjavlja, da samo tarnanje in pripovedovanje nič ne pomaga. Sam pa tako-le modruje:

»Kakor vsaka stvar, tako ima tudi današnja gospodarska kriza svoj vzrok v preteklosti. Le zamislimo se nekaj let nazaj, v tiste čase takoj po vojni. Kako lepo in prijetno se je dalo takrat živeti! Denarja je bilo v izobilju, cene so bile trdne in zaslužki dobri. Kaj čuda, če so se ljudje takrat navadili dobro živeti! Ljudje, ki so prej le redkokedaj jedli meso, so ga jedli takrat vsak dan, pili so pa nič koliko. Vsi so bili lepo oblečeni in stiske ni bilo nikjer.

Zalibog smo takrat pozabili na to, da nam takratni denar ni bil zlat, ampak papirnat. Ta papir pa je začel naglo kopneti in danes se s strahom zavedamo, da smo takrat porabili preveč! Zato pa bo danes treba temeljito pregledati vse to, kar še imamo, s tem pa bomo morali začeti pametno in varčno gospodariti in izdajati le to in toliko, kolikor premoremo! Omejiti pa bomo morali svoje izdatke ne samo v javni upravi, ampak tudi v našem zasebnem življenju in črtati bomo morali vse, kar neobhodno ne potrebujemo.«

To je torej nasvet, ki ga v sedanji težki gospodarski krizi daje kmetu »Kmetški list«. Varčevati! Varčevati je treba tudi v zasebnem življenju in črtati vse, kar neobhodno ne potrebujemo! Primeren nasvet, toda sam za sebe nezadosten. Štediti je mogoče samo tam, kjer kaj je, kjer pa ničesar ni, s čim pa boš štedil? Ako kmet pri volih, ki jih je kupil pred letom, jih celo leto redil, izgubi polovico vsote, ki jo je dal za nje, kako naj vrši načelo štednje? Kako naj izvršuje to načelo, ako mora krmo za živino ponekod skoro trikrat dražje po kilogramu plačati, kakor pa dobi za govejo živino? Črtati to, kar neobhodno ne potrebuje! Ali moreš črtati obleko, ki j. neobhodno potrebuješ in ki je še vedno veliko predraga? Ali moreš črtati izdatke za sol, petrolej, obutev ali potrebne stroše za slučaj bolezni? Ali moreš črtati izdatke za davke in razne davščine, ki se ne znižujejo, marveč ponekod celo rastejo?

S samim receptom varčevanja in štedenja se današnja gospodarska stiska, ki tlači našega kmeta, ne da rešiti. Kmet sam se sploh ne more rešiti, morajo mu tudi drugi pomagati.

SVEČANA OTVORITEV PARLAMENTA.

V ponedeljek, 18. januarja, je Nj. Vel. kralj Aleksander na slovesen način otvoril narodno predstavništvo, obstoječe iz senata in narodne skupščine. V prestolnem govoru je Nj. Vel. kralj podal zgodovinski pregled o razvoju jugoslovanske misli in narodnega teženja po zedinjenju, o dogodkih, ki so se razvijali po 1. decembru 1918 v naši državi ter o dejanju 6. januarja 1929 in razvoju, ki mu je sledil. Z izrazitimi besedami je kralj poudaril naloge narodnega predstavništva, osobito v sedanji težki gospodarski krizi. O kmetem vprašanju poudarja prestolni govor sledeče: »Nezaslišni padec cen poljedelskih pridelkov je pahnil kmeta v izredno hud položaj. S tem, da bomo kmetu priskrbeli primerne cene za njegove pridelke in da mu bomo omogočili boljše življenje, bomo dvignili njegovo potrošno silo in mu ustvarili ugodne pogoje za njegov gospodarski kredit. To je glavno vprašanje, ki je pred nami.«

*

V NAŠI DRŽAVI.

Volitve predsedstva narodne skupščine in senata. Dne 15. januarja sta dobila predsedstvo skupščina in senat. Potom glasovnic je bil izvoljen za skupščinskega predsednika dr. Kosta Kumanudi. Prvi podpredsednik je Karlo Kovačević, drugi podpredsednik Hasan Begović. Za tajnike so bili izvoljeni: dr. Jevremović, Dragiša Stanojevič, Ante Kovač in Milan Mravlje. — Za predsednika senata je bil izvoljen dr. Ante Pavelič, zdravnik v Zagrebu, podpredsednik senata sta pa dr. Parmakovič in Slovenec dr. Franc Novak.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Bolgarija in Albanija sta sklenili prijateljsko pogodbo, ki določa pravice narodnih manjšin, Albancev v Bolgariji in Bolgarov v Albaniji. Manjšinam je zagotovljeno svobodno ustanavljanje šol in cerkva tamkaj, kjer so v premoči z domačim prebivalstvom.

Vojno odškodninska banka v Baslu odklonila podaljšanje nemških kreditov. Vojno odškodninska banka v Baslu je odklonila prošnjo nemške narodne banke, naj bi jej bil podaljšan kredit, ki ga uživa za brezpogojne vojno odškodninske dajatve Nemčije.

Izjava nemškega kancelarja Brüninga o neplačevanju vojnih odškodnin in druge države. Zadnjič smo poročali, da je izjavil nemški kancelar dr. Brüning, da Nemčija ne more in tudi za bodoče ne bo več plačevala vojne odškodnine. Proti tej izjavi vodilnega nemškega dr-

ZA NEGOVANJE TELESA

za jačanje udov in zaščito pred obolenjem, je Fellerjev Elsafluid priznano domače sredstvo in kozmetikum, že 35 let splošno priljubljen. Poskusna steklenica 6 Din, dvojna steklenica 9 Din povsod. Po pošti 9 poskusnih ali 6 dvojnih ali 2 velike specialne steklenice 62 Din brez daljnih stroškov pri lekarnarju Eugen V. Feller, Stubica Donja, Elsatrg 341, Savska banovina.

žavnika so vstale vse prizadete države. Amerika ne kaže nobenega zanimanja glede vojno odškodninskega vprašanja in hoče v tem oziru prepustiti Evropo svoji usodi. Pač pa nikakor noče pristati Amerika Nemčiji na ljubo na znižanje ali brisanje vojnih dolgov in se je postavila s tem nastopom proti Brüningovemu stališču, da bi se enostavno črtale za prihodnost vse vojno odškodninske dajatve. Nemčija je računala na pomoč Amerike glede vojne odškodnine, a je sedaj sled nezanimanja Amerikancev popolnoma osamljena.

Sestanek male antante. Dne 30. t. m. se sestanejo v mestu Montreux ob Ženevskem jezeru zunanji ministri držav Male antante. Na tem sestanku bo sporazumno ugotovljeno stališče Male antante z ozirom na razorožitveno in vojno odškodninsko vprašanje, ki se bo reševalo februarja v Lausanni.

Druga vlada francoskega ministrskega predsednika Laval. Dne 14. tega meseca je sestavil Laval vlado, ki je ostala malodane ista, kakor prejšnja, le da je izpadel iz nje dolgoletni zunanji minister Briand. Vojno ministrstvo je prevzel po smrti Maginota Tardieu, predsedništvo vlade in zunanje ministrstvo je obdržal Laval. Briand bo imenovan za stalnega zastopnika Francije pri Zvezi narodov.

Romunsko-sovjetska pogajanja radi sklepa pogodbe o medsebojnem nenapadanju so se razbila, ker Rusija noče brezpogojno priznati Besarabije Romunom.

Poslanci poljske opozicije obsojeni. Parkrat smo že poročali, da so zaprli na Poljskem 11 opozicijskih poslancev, proti katerim je bila zadnje dni zaključena razprava. Od 11 poslancev je bil samo eden oproščen, ostali pa obsojeni na več let, ker se jim je dokazala krivda, da so pripravljali nasilen prevrat vlade. Med obsojenimi je bivši minister in bivši ministrski predsednik.

Iz nemirne Indije. Radi aretacije Ghandija, njegove žene in velikega števila vodilnih nacionalistov je zašel angleški podkralj za Indijo v škripce. Zveza borb za trgovino z bombažem se je postavila odločno za Ghandija in razglašala, da je Ghandijeva aretacija žalitev za vsacega pravega Indijca. Vlada je že Ghandiju predlagala, da ga izpusti in mu prizna omejeno svobodo, ako se zaveže, da se ne bo lotil nobenega protizakonitega koraka in da bo stalno na razpolago angleškimi oblastem. Miru, ki je zavladal po aretaciji Ghandija podkralj nikakor ne zaupa in je izdal v Bombayu nove ukrepe in odredbe proti nacionalistom, ki pomenijo praktično proglašitev obsednega stanja. Vsa zborovanja in sprevodi so prepovedani. Ljudje ne smejo ostati dalje časa na enem mestu. S tem hoče vlada prepričati, da bi se postavljale bojkotne straže.

Rusija in zasedba Harbina od Japoncev. Japonske čete so zasedle v Mandžuriji Harbin, ki je najvažnejše križišče vzhodno-kitajskih železnic in življenjskega pomena za rusko gospodarstvo. Povrh so proglasili Japonci v Harbinu obsedno stanje. Z zasedbo Harbina je zadela Japonska v živo Rusijo, ki je istopila po svojem poslaniku v Tokiju proti omenjenemu koraku japonskih čet.

*

Petdesetletnica škofa dr. Jurija Dobrila. Letos, in sicer 13. januarja je poteklo 50 let, odkar je umrl veliki hrvatski škof dr. Jurij Dobrila. Rojen je bil 16. aprila 1812 v tinjanski župniji v Istri od siromašnih kmetijskih staršev. L. 1857 je bil imenovan za škofa v Poreču v Istri, l. 1875 pa se je preselil kot škof v Trst, kjer je 13. januarja 1882 umrl. Škof dr. Dobrila je bil za istrske Hrvate to, kar je bil škof Slomšek za štajerske Slovence. Položaj Hrvatov v Istri je bil podoben položaju Slovencev na Koroškem in Štajerskem. Razlika je bila v tem, da je hrvatstvo v Istri ječalo pod italijanskim jarmom, slovenstvo pa je stekalo pod nemškim pritiskom. Zato je bilo Dobrilo delovanje popolnoma podobno Slomškovemu. Kakor Slomšek, je bil Dobrila mož orjaške vere in velike ljubezni do Boga in lastnega naroda. Istrski Hrvatje so bili narod brez narodne prosvete, brez šol, brez knjig. Dobrila jim je spisoval knjige. Njegovi spisi so bili po največ verske in nabožne vsebine. Njegov molitvenik »Oče, zgodi se volja tvoja« je postal narodna čitanka, iz katere so se starejši ljudje naučili čitati in ljubiti svoj materni jezik. Dobrila je srčno ljubil hrvatsko kmetstvo ljudstvo. Najbolje se je počutil, ako je obiskoval preproste kmetijske hišice ter tamkaj se razgovarjal s kmetijskim ljudstvom. Zavedal pa se je tudi, da ni pravega naroda brez narodnega razumništva. Zato je poskrbel, da so mogli nadarjeni sinovi istrskega siromašnega kmeta v šole, v katerih so se izšolali za duhovnike ali za dobre krščanske uradnike in učitelje. Ustanovil je štipendije za šolsko mladino porečkopoljske škofije z glavnico 10.000 kron z glavnico 16.000 kron, za svoje rojake in z glavnico 140.000 kron za dijaško semenišče. Kot politični voditelj svojega naroda je dr. Dobrila odločno branil njegove pravice in pravo hrvatske narodnosti na Dunaju in v istrskem deželnem zboru. Da bi vzbudil politično narodno zavest med ljudstvom, je ustanovil l. 1870 politični list, tednik »Naša Sloga«. Škof dr. Dobrila je ljubil svoj narod ter neumorno za njega deloval do zadnjega svojega diha. Zato je njegov spomin ostal v srcu istrsk. naroda. Škof dr. Dobrila je svetla zvezda, ki še vedno sije tužni Istri, sije zlasti danes ko je črna megla tujinstva zagrnila to deželo v trpljenje in žalost. Naj bi ta zvezda bila rešiteljica hrvatskega ljudstva ob obalih sinje Adrije!